

**ZRZESZENIE BANKU POLSKIEJ SPÓŁDZIELCZOŚCI
BANK SPÓŁDZIELCZY W STARACHOWICACH**

Załącznik **nr 13** do protokołu
Zarządu Banku **nr 13/2020**
z dnia 15.07.2020 r.

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału oraz
inne podlegające obowiązkowym ujawnieniom
Banku Spółdzielczego w Starachowicach
według stanu na dzień 31.12.2019 roku**

Starachowice, 2020 rok

SPIS TREŚCI

I.	Informacje ogólne	3
II.	Cele i strategię w zakresie zarządzania poszczególnymi ryzykami	3
III.	Fundusze własne	7
IV.	Opis metody stosowanej do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań	9
V.	Informacje ilościowe w zakresie adekwatności kapitałowej	11
VI.	Ryzyko kredytowe	13
VII.	Techniki ograniczania ryzyka kredytowego	24
VIII.	Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI	24
IX.	Ekspozycje kapitałowe	24
X.	Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego	26
XI.	Polityka wynagradzania	26
XII.	Informacja o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2019 roku	27
XIII.	Ryzyko płynności	29
XIV.	Dźwignia finansowa	36
XV.	Aktywa obciążone/nieobciążone	38

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik 1: Cele strategiczne zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, opis procesów zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka, organizacja zarządzania ryzykiem oraz opis systemu informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Starachowicach.

Załącznik 2: Oświadczenie Zarządu.

Załącznik 3: Informacja na temat ogólnego profilu ryzyka Banku Spółdzielczego w Starachowicach zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka.

I. Informacje ogólne.

1. Bank Spółdzielczy w Starachowicach, zwany dalej Bankiem, z siedzibą w Starachowicach, ul. Kilińskiego 1, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2019 roku, zwany dalej dniem sprawozdawczym.
 2. Bank wpisany jest do rejestru prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Kielcach, X Wydział Gospodarczy KRS pod numerem: 0000145623, REGON: 000498247. Bank Spółdzielczy w Starachowicach jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Bank w roku 2019 swoją działalność prowadził w Centrali w Starachowicach, przy ul. Kilińskiego 1 oraz w Oddziałach:
 - 1) oddział „wiodący” w Starachowicach, ul. Kilińskiego 1,
 - 2) oddział w Pawłowic, Pawłów 44,
 - 3) oddział w Brodach, ul. Kościelna 2a.
- Podstawowym aktem regulującym organizację Banku jest Statut Banku Spółdzielczego w Starachowicach.
3. Według stanu na dzień 31.12.2019 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II. Cele i strategię w zakresie zarządzania poszczególnymi ryzykami.

1. W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem (zbiór zasad i mechanizmów, których zadaniem jest organizacja procesów decyzyjnych i ocena działalności bankowej), w którym uczestniczą organy Banku oraz poszczególne komórki organizacyjne. System zarządzania ryzykami służy bezpieczeństwu zgromadzonych w Banku środków oraz zapewnieniu legalności działania Banku przez ustalenie ryzyka powstającego w działalności Banku, monitorowanie go i zarządzanie nim oraz zapewnienie przestrzegania przepisów.

Bank w ramach systemu zarządzania ryzykiem podejmuje następujące działania:

- 1) Stosuje sformalizowane zasady służące określeniu wielkości podejmowanego ryzyka i zasady zarządzania ryzykiem,
- 2) Stosuje sformalizowane procedury mające na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności

Banku, uwzględniające również przewidywany poziom ryzyka w przyszłości.

- 3) Stosuje sformalizowane limity ograniczające ryzyko,
 - 4) Stosuje przyjęty system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka,
 - 5) Posiada strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego przez Bank ryzyka,
 - 6) Posiada procedury anonimowego zgłaszania wskazanemu Członkowi Zarządu, a w szczególnych przypadkach – Radzie Nadzorczej Banku, naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych.
2. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:
- 1) ryzyko kredytowe (w tym ryzyko koncentracji, kontrahenta, rezydualne),
 - 2) ryzyko rynkowe, ze względu na skalę działalności handlowej rozumiane jako ryzyko walutowe,
 - 3) ryzyko operacyjne (w tym ryzyko braku zgodności),
 - 4) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
 - 5) ryzyko płynności i finansowania,
 - 6) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności),
 - 7) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
 - 8) ryzyko biznesowe, będące pochodną pozostałych ryzyk, zarządzane w procesie planowania.
3. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Starachowicach”, która jest zgodna z założeniami ogólnymi przyjętymi w „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Starachowicach na lata 2017 – 2020”. Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka jest również powiązana z Planem ekonomiczno – finansowym Banku oraz politykami zarządzania ryzykami, tj.: Polityką kapitałową, Polityką dywidendową, Polityką inwestycyjną, Polityką kadrową, Polityką zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, Polityką zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, Polityką zarządzania ryzykiem operacyjnym, Polityką zarządzania ryzykiem modeli, Polityką

- bezpieczeństwa informacji, Polityką zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, Polityką zarządzania ryzykiem walutowym, Polityką zarządzania ryzykiem stopy procentowej, Polityką zgodności, a także Strategią kapitałową oraz Strategią marketingową (długoterminową polityką handlową).
4. Informacje dotyczące art. 435 ust. 1 lit. a-d Rozporządzenia CRR zawierające cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, opis procesów zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka, organizację zarządzania ryzykiem oraz opis systemu informacji zarządczej zawarte są w Załączniku nr 1 do niniejszych Informacji.
 5. Oświadczenie Zarządu na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku (art. 435 ust. 1 lit. e) zawarte jest w Załączniku nr 2 do niniejszych Informacji .
 6. Oświadczenie na temat ryzyka, w którym omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze Strategią działalności, zawierające kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka (art. 435 ust. 1 lit. f) zawarte jest w Załączniku nr 3 do niniejszych Informacji.
 7. Zgodnie z wymogami art. 435 ust. 2 Bank podaje następujące informacje:
 - 1) Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Członkowie Rady Nadzorczej nie pełnią stanowisk dyrektorskich. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcję członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia CRR lub podmiotach, w których bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 36 Rozporządzenia CRR.
 - 2) Członków Zarządu powołuje, zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza działając według „Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Starachowicach”, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny odpowiedniości kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z „Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku Spółdzielczego w

Starachowicach”. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Banku, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny odpowiedności dokonuje Zebranie Przedstawicieli.

- 3) Polityka wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku, strategia zróżnicowania wyboru, informacja o odpowiedności zostały zawarte w „Polityce zapewnienia odpowiedności w składzie Zarządu Banku Spółdzielczego w Starachowicach” oraz „Polityce zapewnienia odpowiedności w składzie Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Starachowicach”, dostępnymi na stronie internetowej Banku.
 - 4) Bank, z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka.
 - 5) W Banku funkcjonuje system informacji zarządczej określający przepływ informacji na temat ryzyka, który kierowany jest do organu zarządzającego Banku. System jest sformalizowany w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Starachowicach” i obejmuje częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem objęte są wszystkie rodzaje ryzyka zidentyfikowane przez Bank. Informacje zawarte w sprawozdaniach wewnętrznych umożliwiają dokonanie rzetelnej oceny ekspozycji na ryzyko. Zakres i częstotliwość raportowania dostosowana jest do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.
8. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

III. Fundusze własne.

1. Informacja w zakresie funduszy własnych.

Lp.	Pozycja	Kwota
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	110 700
2	Zyski zatrzymane	0
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	17 783 997
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	100 000
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	0
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend	0
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	17 994 697
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-1 017
7a	Dodatkowe odliczenie z tytułu rezerw	0
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-38 445
17	Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	0
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)	0
22	Kwota przekraczająca próg 17,65% (kwota ujemna)	0
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych	0
25a	Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)	0
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)	0
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	0
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	39 462
29	Kapitał podstawowy Tier I	17 955 235
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	0
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	0
39	Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne	0

	udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)	0
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	0
44	Kapitał dodatkowy Tier I	0
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	17 955 235
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne	0
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	0
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	0
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	0
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	0
58	Kapitał Tier II	0
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	17 955 235
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	96 349 408
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,80%
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,80%
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,80%
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	5 879 195
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	2 672 361
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	3 206 834
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	8,80%
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	0
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	0
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3	0
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	0
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale	1 204 368

	Tier II zgodnie z metodą standardową	
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	0
81	Kwota wyłączone z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	0
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	0
83	Kwota wyłączone z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	0
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	0
85	Kwota wyłączone z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	0

**) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1422/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji*

2. Informacja w zakresie instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II

Bank Spółdzielczy w Starachowicach nie posiada instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II.

IV. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań.

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny na wszystkie zidentyfikowane ryzyka istotne dla Banku, które nie zostały objęte wyznaczaniem kapitału regulacyjnego lub w ocenie Banku kapitał ten nie w pełni pokrywa ryzyko.

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego wykorzystywane są efekty pomiaru ryzyka, dokonywanego w oparciu o obowiązujące procedury w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

Bank Spółdzielczy w Starachowicach stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych**

1. Metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,

2. Metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego,
3. Metodę podstawową w zakresie ryzyka walutowego.

Przy obliczaniu dodatkowych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne przyjmuje się następujące założenia:

- 1) kapitał wewnętrzny na poszczególne rodzaje ryzyka obliczany jest jako koszt lub utracony przychód (za wyjątkiem ryzyka koncentracji i ryzyka operacyjnego), który może się pojawić w wyniku zaistnienia sytuacji nieoczekiwanej;
- 2) koszt lub utracony przychód, o którym mowa w pkt 1, obliczany jest na podstawie testów warunków skrajnych, które Bank przeprowadza dla poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych za istotne;
- 3) część lub całość kwoty, o której mowa w pkt 2, Bank może zabezpieczyć z wyniku finansowego zaplanowanego na dany rok obrotowy;
- 4) poziom akceptowalnej straty lub utraconego przychodu (tzw. wskaźnik wrażliwości) Bank wyznacza raz do roku (jako procent funduszy własnych Banku; dodatkowym wymogiem kapitałowym dla poszczególnych rodzajów ryzyka (za wyjątkiem ryzyka koncentracji i ryzyka operacyjnego) jest kwota, o jaką koszt lub utracony przychód przekroczy akceptowalny poziom ryzyka, o którym mowa w pkt 4.

Wyznaczając wymagany poziom kapitału wewnętrznego, z wykorzystaniem w/w metod, Bank:

- 1) ocenia czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe i operacyjne i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka;
- 2) szacuje wymogi kapitałowe na pozostałe, istotne rodzaje ryzyka nie objęte wyznaczaniem regulacyjnych wymogów kapitałowych;
- 3) wyznacza zagregowany kapitał wewnętrzny, stanowiący sumę wymogów, o których mowa w pkt 1 i 2.

W 2019 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

V. Informacje ilościowe w zakresie adekwatności kapitałowej.

1. Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji wg stanu na 31.12.2019 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość aktywów ważonych ryzykiem (w tys. zł)	Wymóg kapitałowy (w tys. zł)
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	1 314	105
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	5 613	449
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0	0
4.	Ekspozycje wobec instytucji	500	40
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	3 803	304
6.	Ekspozycje detaliczne	9 606	768
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	69 122	5 530
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 069	166
9.	Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa lub udziałów w instytucjach zbiorowego inwestowania	204	16
10.	Ekspozycje kapitałowe	2 935	235
11.	Inne pozycje	1 184	95
Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe			7 708

2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł
1.	Ryzyko kredytowe	7 708
2.	Ryzyko rynkowe (walutowe)	0
3.	Przekroczenie limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym	0
4.	Ryzyko operacyjne	844
RAZEM		8 552

3. Poniższe zestawienie przedstawia poziom wewnętrznych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł
1.	Ryzyko płynności i finansowania	0
2.	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0
3.	Ryzyko koncentracji zaangażowań	0
4.	Ryzyko kapitałowe	0
5.	Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej	0
6.	Inne rodzaje ryzyka	0
RAZEM		0

4. Ocena adekwatności kapitałowej wskazuje, że Bank posiada nadwyżkę zasobów kapitałowych na pokrycie zidentyfikowanych rodzajów ryzyka.

Łączny współczynnik kapitałowy Banku osiągnął na koniec 2019 roku wielkość **16,80 %**.

VI. Ryzyko kredytowe.

- 1. Definicja dla należności: nieobsługiwanych i restrukturyzowanych oraz przeterminowanych i zagrożonych, podejście w zakresie korekt wartości i rezerw celowych/odpisów dotyczących odsetek, w tym również rezerwy na ryzyko.**

Ekspozycje nieobsługiwane i restrukturyzowane są zdefiniowane w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (dalej: Rozporządzenie 680/2014).

Zgodnie z Załącznikiem V do Rozporządzenia 680/2014, za ekspozycje nieobsługiwane uznaje się ekspozycje, które spełniają dowolne z poniższych kryteriów:

- przeterminowanie istotnych ekspozycji o ponad 90 dni,
- małe prawdopodobieństwo wywiązania się w całości przez dłużnika ze swoich zobowiązań kredytowych bez konieczności realizacji zabezpieczenia, niezależnie od istnienia przeterminowanych kwot lub liczby dni przeterminowania.

Jednocześnie ekspozycje, w odniesieniu do których uznaje się, że miało miejsce niewykonanie zobowiązania zgodnie z art. 178 CRR, oraz ekspozycje, w odniesieniu do których stwierdzono utratę wartości zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, zawsze uznaje się za ekspozycje nieobsługiwane. W praktyce za ekspozycje nieobsługiwane Bank uznaje ekspozycje zagrożone.

Należnościami zagrożonymi są ekspozycje kredytowe zaliczone do kategorii poniżej standardu, wątpliwej i straconej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank tworzy rezerwy celowe na ekspozycje zagrożone oraz odpisy na odsetki od tych ekspozycji w wysokości:

- 20% w zakresie ekspozycji w kategorii poniżej standardu,
- 50% w zakresie ekspozycji w kategorii wątpliwej,
- 100% w zakresie ekspozycji w kategorii straconej,

po uwzględnieniu pomniejszeń podstawy naliczania rezerw i odpisów.

W celu redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia rzeczowe o jak najwyższej wartości pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych związanych z działalnością banków. Bank dąży zawsze do uzyskania pełnego zabezpieczenia, o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Wartość przyjmowanych zabezpieczeń w Banku powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania. W celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko kredytowe, Bank przy ustanawianiu zabezpieczenia stosuje zasadę dywersyfikacji i przyjmuje zabezpieczenia osobiste (poręczenie wg prawa cywilnego, weksel in blanco i poręczenie wekslowe, przystąpienie do długu) oraz zabezpieczenia rzeczowe (głównie: hipoteka na nieruchomości mieszkalnej, hipoteka pozostała, przewłaszczenie na zabezpieczenie, kaucja, zastaw rejestrowy).

2. Kategorie ekspozycji kredytowych.

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące kategorie:

Kategoria ekspozycji	Stan na dzień 31.12.2019 r. w tys. zł
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	30.489
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	28.066
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0
Ekspozycje wobec instytucji	37.869
Ekspozycje wobec przedsiębiorców	5.569
Ekspozycje detaliczne	13.102
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	77.531
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1.812
Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa lub udziałów w instytucjach zbiorowego inwestowania	1.018
Ekspozycje kapitałowe	2.935
Inne pozycje	4.092
RAZEM	202.483

3. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych.

Bank w swoich analizach nie uwzględnia ryzyka geograficznego, ponieważ Bank funkcjonuje na terenie jednego obszaru geograficznego, określonego w Statucie Banku, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

4. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych.

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące branże (według Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem ekspozycji kredytowych wobec konsumentów):

Lp.	Branże	Wartość w tys. zł (zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe)
1.	Administracja publiczna i obrona narodowa	25.479
2.	Budownictwo	3.948
3.	Transport i gospodarka magazynowa	5.213
4.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2.523
5.	Przetwórstwo przemysłowe	8.712
6.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	599
7.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	301
8.	Handel hurtowy i detaliczny	12.346
9.	Informacja i komunikacja	212
10.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	370
11.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektr., gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do ukl. klimatyz.	1.229
12.	Pozostałe	5.124
	Osoby fizyczne	61.344
	Razem zaangażowanie w branże	127.400

5. Struktura ekspozycji kredytowych według zabezpieczeń.

Lp.	Rodzaj zabezpieczenia	Wartość w tys. zł (zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe)
1.	Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	48.859
2.	Hipoteka pozostała	33.436
3.	Poręczenie według prawa cywilnego	2.395
4.	Przelew (cesja) wierzytelności	228
5.	Przewłaszczenie za zabezpieczenie	313
6.	Weksel własny i poręczenie wekslowe (awal)	39.090
7.	Pozostałe zabezpieczenia	2.999
Razem zaangażowanie w zabezpieczenia		127.320

6. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności.

Termin zapadalności	Wartość w tys. zł (zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe)
do 1 miesiąca	9.209
1 – 3 miesięcy	3.034
3 – 6 miesięcy	8.967
6 – 12 miesięcy	9.038
1 rok – 2 lat	13.000

2 lata – 5 lat	33.246
5 lat – 10 lat	30.020
10 lat – 20 lat	16.565
powyżej 20 lat	4.321
Razem zaangażowanie w zabezpieczenia	127.400

7. Zmiana stanu korekt i rezerw/odpisów z tytułu ekspozycji zagrożonych wraz z saldem początkowym i końcowym (w tys. zł).

Kategoria	Saldo początkowe		Saldo końcowe	
	Rezerwy celowe	Odpisy aktualizujące	Rezerwy celowe	Odpisy aktualizujące
Poniżej standardu	21	0	8	0
Wątpliwe	442	23	0	0
Stracone	1.686	953	2.798	1.482

8. Jakość kredytowa ekspozycji restrukturyzowanych.

	a	b	c	d	e	f	g	h
	Wartość bilansowa brutto /kwalifikacja nominalna ekspozycji				Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw		Zabezpieczenia rzeszowe lub gwarancje finansowe otrzymane	
	Obsługiwane ekspozycje restrukturyzowane	Nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane			Obsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych	Nieobsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych		W tym zabezpieczenie i gwarancje finansowe otrzymane z powodu nieobsługiwanych ekspozycji, wobec których zastosowano środki restrukturyzacyjne
		W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	W tym ekspozycje dotknięte utrąty wartości					
1	Kredyty i zaliczki							
2	Banki centralne							
3	Instytucje rządowe							
4	Instytucje kredytowe							
5	Inne instytucje finansowe							
6	Przedsiębiorstwa niefinansowe							
7	Gospodarstwa domowe	124 591				124 591		
8	Dłużne papiery wartościowe							
9	Udzielone zobowiązania do udzielenia pożyczki							
10	Łącznie	124 591				124 591		

Legenda:

pola, których wypełnianie jest obowiązkowe
pola, których wypełnianie jest
nieobowiązkowe

9. Jakość kredytowa ekspozycji obsługiwanych w podziale według liczby dni przeterminowania.

a	B	c	d	e	f	g	Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna				k	l		
							Ekspozycje obsługiwane		Ekspozycje nieobsługiwane					
							Nieprzeterminowane lub przeterminowane ≤ 30 dni	Przeterminowane > 30 dni	Male prawdopodobieństwo spłaty ekspozycji nieprzeterminowanych lub przeterminowanych ≤ 90 dni	Przeterminowane > 90 dni ≤ 180 dni			Przeterminowane > 180 dni ≤ 1 rok	Przeterminowane > 1 rok ≤ 5 lat
1	Kredyty i zaliczki	154 689 337	499 218	7 680	536	4 007 086	272 338							
2	Banki centralne													
3	Instytucje rządowe i samorządowe	2 556 833												
4	Instytucje kredytowe	38 616 087												
5	Inne instytucje finansowe													
6	Przedsiębiorstwa niefinansowe	7 355 549						2 785 441						
7	W tym MSP	7 355 549						2 785 441						
8	Gospodarstwa domowe	83 160 868	499 218	7 680	536	1 221 645	272 338							
9	Dłużne papiery wartościowe	32 860 858												

22	Łącznie	187 550 195	499 218	7 680	536	4 007 086	272 338
----	---------	-------------	---------	-------	-----	-----------	---------

Legenda:

	pola, których wypełnianie jest obowiązkowe
	pola, których wypełnianie jest nieobowiązkowe
	pola zablokowane, zgodnie ze wzorcem zaprezentowanym w „Wytycznych dotyczących ujawniania w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych” (EBA/GL/2018/10)
	kolumny „h” oraz „j” - dostosowane do podziału terminowego obowiązującego w sprawozdawczości FINREP, formularz F.18, w wytycznych EBA obowiązującej przedział: kol „h” - przeterminowane >1 rok <=2 lata, kol „j” - przeterminowane >2 lata <=5 lat

10. Ekspozycje obsługiwane i nieobsługiwane oraz związane z nimi rezerwy.

	Wartość bilansowa brutto/warto nominalna															
	Ekspozycje obsługiwane			Ekspozycje nieobsługiwane			Ekspozycje obsługiwane - skumulowana utrata wartości i rezerwy			Ekspozycje nieobsługiwane - skumulowana utrata wartości, wartości godziwej z powodu ryzyka kredytowego i rezerw			Skumulowane odpisy i częściowe	Otrzymane zabezpieczenie		
	W tym etap 1	W tym etap 2	W tym etap 3	W tym etap 1	W tym etap 2	W tym etap 3	W tym etap 1	W tym etap 2	W tym etap 3	Z tytułu ekspozycji obsługiwanych	Z tytułu ekspozycji nieobsługiwanych					
1 Kredyty i zaliczki	153 672 956	6 093 243		186 906	4 287 640											
2 Banki centralne																
3 Instytucje rządowe i samorządowe	25 556 833															
4 Instytucje																

VII. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego.

Techniki redukcji ryzyka kredytowego Bank stosuje w zakresie tworzenia rezerw celowych i odpisów na odsetki – w zakresie pomniejszania podstawy ich naliczania:

<i>Rodzaj zabezpieczenia</i>	<i>Wartość ekspozycji kredytowych (bilansowa brutto) dla których Bank stosuje pomniejszenie podstawy naliczania rezerw celowych tys. zł</i>
Hipoteka na nieruchomości	5.992

VIII. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI.

Bank nie wykorzystuje ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI dla potrzeb wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem.

IX. Ekspozycje kapitałowe.

1. Podział ekspozycji kapitałowych ze względu na cel nabycia według stanu na dzień sprawozdawczy przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe (w tys. zł)	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyjętą strategię (w tys. zł)
1	Akcje Banku BPS SA	-	1.676
2	Obligacje Banku BPS SA	-	1.154
3	Udział w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS SA	-	5
	RAZEM	-	2.835

Bank posiada również udział w Banku Spółdzielczym w Samsonowie w wysokości 100 tys. zł.

2. Bankowe papiery wartościowe według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w tys. zł	Wartość godziwa w tys. zł
1	Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	1.018	1.018
2.	Obligacje komunalne	2.509	2.509
2	Bony pieniężne NBP	29.198	29.198
	RAZEM	32.725	32.725

Bankowe papiery wartościowe obejmują aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (jednostki funduszy inwestycyjnych) oraz aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności (bony pieniężne NBP, obligacje komunalne).

Inwestowanie w papiery wartościowe ma na celu uzyskiwanie przez Bank korzyści finansowych w krótkim, średnim i długim okresie czasu, z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży, różnicy stóp procentowych i kursów walutowych. Inwestycje finansowe mają ponadto na celu optymalizację zarządzania ryzykami finansowymi, tj. ryzykiem stopy procentowej i ryzykiem płynności.

Zgodnie z przyjętymi w Banku Zasadami rachunkowości, wyceny aktywów i pasywów na dzień bilansowy dokonuje się według zasad określonych w ustawie o rachunkowości, z uwzględnieniem odpowiednio przepisów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

W okresie od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku Bank z tytułu posiadanych papierów wartościowych osiągnął przychód w wysokości 407 tys. zł.

X. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego.

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika głównie z niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych oraz niedopasowania tych pozycji ze względu na stawki referencyjne.

W Banku występuje nadwyżka aktywów nad pasywami wrażliwymi na zmiany stóp procentowych, która wynosi 13.326 tys. zł., co stanowi 6,76% sumy bilansowej.

Spadek stóp procentowych o 100 punktów bazowych obniża wynik odsetkowy Banku o 875,92 tys. zł.

Przesunięcie krzywej dochodowości w dół o 200 punktów bazowych zmienia bilansową wartość kapitału o 540,99 tys. zł.

XI. Polityka wynagradzania.

Polityka wynagradzania osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku dostępna jest na stronie internetowej Banku.

Informacje o sumie wypłaconych w 2019 r. wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu przyjętej przez Bank Polityki wynagrodzeń.

Stanowiska kierownicze	Stale składniki (brutto) w tys. zł.	Zmienne składniki (brutto) w tys. zł.	Ilość osób
Członkowie Zarządu	613,00	0,00	4

Informacje o sumie wypłaconych w 2019 roku wynagrodzeń z tytułu motywacji nowo zatrudnionych oraz odpraw związanych z ustaniem stosunku zatrudnienia z osobami zajmującymi stanowiska kierownicze.

Lp.	Tytuł wynagrodzenia	Wartość brutto w tys. zł.
1	Suma wypłat indywidualnych odpraw z tytułu zakończenia stosunku pracy z osobami na stanowiskach kierowniczych	0
2	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0
3	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0
4	Suma wypłat zmiennych składników wynagradzania z tytułu nawiązania w 2019 roku stosunku pracy z osobami na stanowiskach kierowniczych	0
5	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0
6	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0

Zarząd Banku posiada kwalifikacje, wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa depozytów w nim zgromadzonych oraz daje rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem. Oceny dokonała Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Starachowicach w dniu 28.02.2020 r.

Rada Nadzorcza Banku posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa depozytów w nim zgromadzonych oraz dawania rękojmi ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem. Oceny dokonało Zebranie Przedstawicieli w dniu 09.07.2020 r.

XII. Informacja o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2019 roku, w podziale na klasy zdarzeń, w tym na kategorie zdarzeń w ramach rodzaju zdarzenia.

Rodzaj zdarzenia	Definicja	Kategoria zdarzenia w ramach rodzaju	Suma strat brutto w zł
I.Oszustwa	Straty spowodowane celowym działaniem	1) działania nieuprawnione	0

wewnętrzne	polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściach regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych przedsiębiorstwa, wyłączając straty wynikające z różnicowania/dyskryminacji pracowników, które dotyczą co najmniej jednej strony wewnętrznej	2) kradzież i oszustwo	
2.Oszustwa zewnętrzne	Straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub obejściu regulacji prawnych przez stronę trzecią	1) kradzież i oszustwo	0
		2) bezpieczeństwo systemów	0
3.Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństw o w miejscu pracy	Straty powstałe na skutek działań niezgodnych z przepisami lub porozumieniami dotyczącymi zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, wypłaty odszkodowań z tytułu uszkodzenia ciała lub straty wynikające z nierównego traktowania i dyskryminacji pracowników	1) stosunki pracownicze	0
		2) bezpieczeństwo środowiska pracy	0
		3) podziały i dyskryminacja	0
4.Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Straty wynikające z niewywiązania się z obowiązków zawodowych względem określonych klientów, będące skutkiem działań nieumyślnych lub zaniedbania (w tym wymagań powierniczych i stosownego zachowania) lub też związane z charakterem bądź konstrukcją produktu.	1) obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	0
		2) niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	0
		3) wady produktów	0
		4) klasyfikacja klienta i ekspozycje	0
		5) usługi doradcze	0
5.Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Straty powstałe na skutek straty lub szkody w aktywach rzeczowych w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń.	klęski żywiołowe i inne zdarzenia	0
6.Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Straty powstałe na skutek zakłóceń działalności banku lub awarii systemów.	systemy	0
7.Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Straty powstałe na skutek nieprawidłowego rozliczenia transakcji lub wadliwego zarządzania procesami operacyjnymi oraz wyniki ze stosunków z kontrahentami i sprzedawcami.	1) wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	0
		2) monitorowanie i sprawozdawczość	
		3) napływ i dokumentacja klientów	
		4) zarządzanie rachunkami klientów	0
		5) kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	
		6) sprzedawcy i dostawcy	

Działania mitygujące, jakie zostały podjęte w celu uniknięcia w przyszłości strat:

W przypadku identyfikacji zagrożeń mogących istotnie wpłynąć na wyniki banku lub jego bezpieczeństwo, a także w obszarach kluczowych z punktu widzenia ryzyka podejmowane są dodatkowe działania, zależne od charakteru i wielkości ryzyka, w postaci:

- a) opracowania i wdrożenia odpowiednich planów awaryjnych lub planów utrzymania ciągłości działania,
- b) automatyzacja wykonywanych czynności stosowana w celu zapobiegania lub wychwytywania błędów ludzkich lub występowania innych zdarzeń ryzyka,
- c) ubezpieczenia mienia w wyspecjalizowanych firmach,
- d) tworzenie rezerw na poczet ewentualnych strat,
- e) zlecanie wykonania działań wyspecjalizowanemu podmiotowi,
- f) odpowiednie zapisy w zawieranych z dostawcami lub partnerami umowach, ograniczające ryzyko i dające Bankowi możliwość odszkodowania w przypadku nie wywiązania się przez drugą stronę z umowy,
- g) zwiększenie zakresu i częstotliwości kontroli lub monitorowania danego obszaru,
- h) inne uznane za odpowiednie dla danego zagrożenia.

Informacja o najpoważniejszych zdarzeniach operacyjnych, jakie wystąpiły w minionym roku:

W 2019 r. nie odnotowano zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, które istotnie wpłynęłyby na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku.

XIII. Ryzyko płynności.

Zarządzanie ryzykiem płynności zostało podzielone na dwa poziomy:

- zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej, w ramach którego:
 - *Komórka ds. księgowości i rozliczeń* odpowiada za zarządzanie płynnością krótkoterminową,
 - *Oddziały* Banku odpowiadają za gromadzenie depozytów i udzielanie kredytów
- za zarządzanie ryzykiem, w ramach którego *Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych* odpowiada za identyfikację, pomiar, kontrolę i sprawozdawanie.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych.

Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania.

Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego.

W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Bank jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A, oraz uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi przez Bank Zrzeszający i System Ochrony.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego / Depozytu Obowiązkowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego, / Depozytu Obowiązkowego,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR),
- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,

- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego // Depozytu Obowiązkowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający. Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

<i>Nazwa nadwyżki</i>	<i>Wartość nadwyżki w tys.zł.</i>
LCR ponad minimum – nadwyżka aktywów płynnych	19.423

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR przedstawiają się następująco:

<i>Nazwa</i>	<i>Wielkość na 31.12.2019 r.</i>	<i>Obowiązujący limit wewnętrzny</i>
Wskaźnik LCR	251%	min 105%
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi M2	3,40	min 1,10

Formularz C - Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania			
		<i>Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych</i>	<i>Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS</i>
		010	030
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych		

Formularz D - Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne

Data : 10.07.2020 r.

Sporządził: Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych:

ST. INSPEKTOR

 mgr Urszula Ziętkowska

Sprawdził: Stanowisko ds. zgodności

ST. INSPEKTOR

 mgr Kinga Gajewska

Zatwierdzono na posiedzeniu Zarządu w dniu 15.07.2020 r.

PREZES ZARZĄDU
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO

Barbara Szymańska

WICEPREZES ZARZĄDU
GŁÓWNY KSIĘGOWY

Bożena Rudwig

WICEPREZES ZARZĄDU

Marcin Kalisz

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, opis procesów zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka, organizacja zarządzania ryzykiem oraz opis systemu informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Starachowicach

Bank skutecznie zarządza ryzykiem występującym w działalności, w szczególności poprzez opracowanie i wdrożenie adekwatnego i skutecznego systemu zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych w Banku, ma na celu uzyskanie w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym:

- 1) odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, wyrażanego przez nieprzekraczanie przyjętego apetytu na ryzyko;
- 2) odpowiedniej rentowności działalności biznesowej.

W zakresie zarządzania ryzykiem w Banku podejmowane są następujące zadania:

- 1) dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu,
- 2) określenie istotnych rodzajów ryzyka w Banku oraz sposobu ustalania ich istotności,
- 3) stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki,
- 4) monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka,
- 5) określenie zasad i szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 6) określenie limitów alokacji kapitału wewnętrznego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 7) analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi,
- 8) uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych,
- 9) agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku,
- 10) raportowanie wyników oceny ryzyka oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi oraz w sposób syntetyczny Radzie Nadzorczej,
- 11) opracowanie oraz stała aktualizacja systemu informacji zarządczej,
- 12) aktualizacja pisemnych strategii, polityk i procedur w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, kontroli wewnętrznej oraz szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego,

- 13) organizacja systemu kontroli wewnętrznej,
- 14) audyt skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku,
- 15) wykorzystywanie przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą wyników kontroli wewnętrznej i audytu do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem,
- 16) stałe doskonalenie metod zarządzania ryzykiem.

W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem Zarząd:

- 1) opracowuje i wdraża odpowiednie środowisko zarządzania ryzykiem, obejmujące strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami,
- 2) kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem,
- 3) opracowuje i wdraża formalnie przyjęty proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.

Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd i zatwierdzane przez Radę Nadzorczą w formie polityk.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu.

Struktura organizacyjna Banku umożliwia skuteczne zarządzanie i kontrolę ryzyka, zarówno na poziomie komórek odpowiedzialnych za proces zarządzania ryzykiem, jak i na szczeblu organów Banku, a także jednostek biznesowych i ich wsparcia.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku, odpowiednio do ich zadań.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pracownikami i/lub jednostkami organizacyjnymi lub konfliktom personalnym pomiędzy pracownikami.

Członkowie Zarządu uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej przez Bank działalności nie powinni łączyć odpowiedzialności za nadzór nad zarządzaniem danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący (stwarzający) to ryzyko.

. Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) **identyfikacja ryzyka** – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;
 - 2) **pomiar ryzyka** – pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonania kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar;
 - 3) **ocena/szacowanie ryzyka** - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem, w ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
 - 4) **monitorowanie ryzyka** – polega na monitorowaniu odchylenia realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
 - 5) **raportowanie ryzyka** – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
 - 6) **stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko** - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.
1. Organizacja zarządzania ryzykiem jest oparta o podział zadań realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:
- 1) **pierwsza linia obrony (zarządzanie ryzykiem na pierwszym poziomie)** - zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej, bieżące zarządzanie ryzykiem

przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku odpowiedzialne za działalność biznesową, zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;

- 2) **druga linia obrony (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie)** - którą stanowi zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w pkt. 1, a także działalność np. komórki ds. zgodności,
 - 3) **trzecia linia obrony** - którą stanowi działalność audytu wewnętrznego, realizowanego przez SSO.
2. Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących obszarach:
- 1) działanie drugiej linii obrony w zakresie nadzoru nad bieżącym zarządzaniem ryzykiem polegającym na stosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka przez pierwszą linię obrony, jest niezależne od zadań pierwszej linii obrony,
 - 2) realizacja procesu zarządzania ryzykiem w ramach zadań drugiej linii obrony, jest niezależna od funkcjonowania pierwszej linii obrony.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza, w tym Komitet Audytu;
- 2) Zarząd;
- 3) Prezes Zarządu;
- 4) Komitet Kredytowy – uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank;
- 5) Stanowisko ds. monitoringu;
- 6) Stanowisko analityka kredytowego;
- 7) Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych;
- 8) Stanowisko ds. zgodności;
- 9) audyt wewnętrzny (realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony);
- 10) pozostałe komórki i jednostki Banku.

Organy Banku biorą czynny udział w zarządzaniu wszystkimi rodzajami istotnego ryzyka, o których mowa w przepisach rangi ustawowej i w rozporządzeniu Parlamentu

Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 oznacza to regularne omawianie zagadnień ryzyka na posiedzeniach organów.

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym również sprawuje nadzór nad adekwatnością i skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji. Rada Nadzorcza przyjmuje odpowiednie informacje sprawozdawcze i wyniki kontroli wewnętrznej, na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie na ryzyko.
2. Zarząd odpowiada za opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem, w tym zarządzanie ryzykiem operacyjnym, a także za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem. Zarząd podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem, a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego związanego z zarządzaniem ryzykiem. Zarząd dokonuje regularnych przeglądów strategii i polityk zarządzania ryzykiem i systemu zarządzania ryzykiem. Zarząd okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka (struktury i wielkości ryzyka), na które narażony jest Bank. Zarząd odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych.
3. Prezes Zarządu nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku.
4. Komitet Kredytowy uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank.
5. Zadaniem Stanowiska ds. monitoringu jest dostarczanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej niezależnych ocen jakości portfela kredytowego (na który składają się udzielone kredyty i pożyczki) i działania systemu kontroli wewnętrznej w zakresie działalności kredytowej, a także rozpoznawanie i dokonywanie pomiaru ryzyka w portfelu.
6. Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank, oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez stosowne jednostki Banku – stanowi element zarządzania ryzykiem na drugiej linii obrony. Stanowisko jest odpowiedzialne za niezależną identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Stanowisko stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, w tym

odpowiada za opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także kontroluje przestrzeganie przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko.

7. Zadaniem Stanowiska analityka kredytowego jest zapewnienie właściwej realizacji procesów związanych z akceptacją ryzyka kredytowego, tj. skutkujących podjęciem decyzji kredytowej.
8. Zadaniem Stanowiska ds. zgodności jest zapewnianie przestrzegania zgodności w Banku – stanowi element drugiej linii obrony. Stanowisko ma za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi. Stanowisko monitoruje poziom ryzyka braku zgodności pozostały po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności.
9. Audyt wewnętrzny ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku – stanowi trzecią linię obrony. Dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym stanowiska ds. ryzyk i analiz bankowych, stanowiska ds. zgodności) z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.
10. Pozostałe komórki i jednostki Banku - mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń – stanowią pierwszą linię obrony.

Bank dokonuje cyklicznej i w przypadkach nagłej zmiany poziomu ryzyka identyfikacji istotności ryzyka obciążającego działalność i wyznacza profil ryzyka Banku. Do ryzyk istotnych Bank zalicza:

- 1) ryzyko kredytowe (w tym ryzyko koncentracji, kontrahenta, rezydualne),
- 2) ryzyko rynkowe, ze względu na skalę działalności handlowej rozumiane jako ryzyko walutowe,
- 3) ryzyko operacyjne (w tym ryzyko braku zgodności),
- 4) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 5) ryzyko płynności i finansowania,

- 6) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności),
- 7) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- 8) ryzyko biznesowe, będące pochodną pozostałych ryzyk, zarządzane w procesie planowania.

Ryzyko kredytowe:

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) dokonywanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 4) działania organizacyjno – proceduralne.

Ryzyko kredytowe Banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- a) ryzyka pojedynczej transakcji,
- b) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Ryzyko łączne portfela kredytowego zależne jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność (koncentracja) tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe. Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do

pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

1. badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczane przez klientów,
2. wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych,
3. prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującymi zwrotność kredytów,
4. bieżącym monitoringu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania,
5. dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych,
6. prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,
7. kontroli działalności kredytowej.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmują procedury, praktyki, mechanizmy kontroli wewnętrznej składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej.

Stosowane w Banku metodyki oceny zdolności kredytowej określają regulaminy, instrukcje, procedury oraz inne regulacje kredytowe zapewniające standaryzację świadczonych usług oraz ograniczające ryzyko kredytowe.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji detalicznych zgodnie z Rozporządzeniem CRR, Bank stosuje ujednolicone zasady oceny zdolności kredytowej, dostosowane do ich charakterystyki ryzyka, określone w „Instrukcji Metodyka oceny zdolności kredytowej osób fizycznych”.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców obok przyjętych metod oceny zdolności kredytowej, można stosować indywidualne zasady zarządzania.

Zabezpieczenia transakcji kredytowych dokonywane są w stopniu adekwatnym do oceny sytuacji ekonomicznej klienta oraz charakteru i okresu trwania transakcji, z zastosowaniem zasad ustanawiania prawnych form zabezpieczenia wierzytelności.

Bank udziela kredyty konsumenckie i zawiera z kredytobiorcami umowy o kredyty konsumenckie z zachowaniem zasad określonych w Ustawie o kredycie konsumenckim. W przypadku udzielania kredytów klientom detalicznym (w rozumieniu rekomendacji T i S) Bank ustala wymagany poziom wskaźnika Dtl opisany w metodyce oceny zdolności kredytowej.

W Banku prowadzony jest systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców oraz zabezpieczeń, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku. Narzędziem monitoringu są arkusze analityczne.

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością banku zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami oraz z „Instrukcją monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych”.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na:

1. dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów koncentracji,
2. stosowaniu limitów dotyczących rodzajów kredytów,
3. analizie ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
4. badaniu ekspozycji zagrożonych,
5. przedsięwzięciach organizacyjno- kadrowych.

Podstawowa analiza ryzyka kredytowego jest przeprowadzana co najmniej raz w miesiącu, po zakończeniu miesiąca wraz z analizą ogólnego poziomu ryzyka, w odniesieniu do realizacji planu podstawowych wskaźników charakteryzujących ryzyko. Miesięcznej analizie poddawane są w szczególności takie elementy jak: struktura portfela kredytowego, struktura i dynamika kredytów zagrożonych, wynik z tytułu rezerw celowych.

W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego i profilu ryzyka kredytowego, na podstawie raportów sporządzonych przez Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych. Raporty dotyczące: koncentracji branżowej, adekwatności kapitałowej, ekspozycji przeterminowanych, koncentracji zabezpieczeń, kredytów zabezpieczonych hipotecznie, analizę detalicznych ekspozycji zawierają zastawienia liczbowe oraz ich interpretację z rekomendacją dalszych działań. Analiza miesięczna i kwartalna

opracowywana jest i przedkładana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku, zgodnie z obowiązującą w Banku Instrukcją sporządzania informacji zarządczej.

Dane analityczne stanowiące źródło analizy ryzyka portfela kredytowego pobierane są z systemu operacyjnego oraz innych systemów wspomagających. Każdorazowo po zaimportowaniu danych do systemu informatycznego i wygenerowaniu raportów, przeprowadzana jest kontrola ich zgodności ze sprawozdawczością Banku za analizowany okres oraz kontrola spójności z poprzednimi okresami sprawozdawczymi.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego Banku obejmuje:

1. analizę ilościową i wartościową portfela,
2. analizę wskaźnikową,
3. ocenę realizacji limitów koncentracji,
4. analizę jakościową portfela,
5. analizę wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku na podstawie propozycji Stanowiska ds. ryzyk i analiz bankowych. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka, zatwierdzonego w ramach założeń do planu ekonomiczno-finansowego. Wysokość limitów koncentracji jest weryfikowana co najmniej raz w roku w trakcie przeglądu zarządczego procedur w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym. Limity określające jednostkowe zaangażowanie danego klienta są monitorowane w momencie udzielania kredytu oraz podczas monitoringu sytuacji klienta po udzieleniu kredytu przez pracownika kredytowego prowadzącego dokumentację danego klienta.

Każdy przypadek lub możliwość przekroczenia limitów jednostkowych jest sygnalizowany osobie kierującej komórką udzielającą kredyty, a następnie Prezesowi Zarządu nadzorującemu ryzyko kredytowe.

Powyższe działania pozwalają mierzyć, kontrolować i monitorować profil ryzyka kredytowego, występującego w działalności Banku. Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowane, Zarząd Banku stosuje następujące rozwiązania:

1. Ograniczanie kwoty zaangażowania poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże zaangażowania kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka,

2. Zwiększenie poziomu zabezpieczeń,
3. Restrukturyzowanie zadłużenia,
4. Doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych,
5. Podejmowanie innych zindywidualizowanych działań, zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

Ryzyko rynkowe (walutowe):

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie:

1. Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.
2. Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 1,3 % funduszy własnych, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.
3. Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzenie 575/2013 UE. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.
4. Na rynku walutowym, Bank przykładą szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.

5. Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą.
6. W ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.
7. Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut).
8. Wszystkie limity z zakresu ryzyka walutowego uchwała Zarząd Banku.
9. Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka walutowego realizowany jest przez osoby zatrudnione w komórce monitorowania ryzyka, z zachowaniem niezależności oceny ryzyka od działalności, która to ryzyko generuje.
10. Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie. Do wyliczenia ryzyka walutowego wyznaczane są pozycje walutowe dla poszczególnych walut oraz pozycja całkowita dla wszystkich walut łącznie, przeliczone na PLN po kursie średnim NBP. Wyliczenia pozycji dokonywane są zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Komisji Nadzoru Finansowego.
11. Bank zakłada, że skala działalności walutowej będzie nie znacząca, tj. udział obrotów walutowych w obrotach ogółem Banku nie przekroczy 5%.

Ryzyko operacyjne oraz ryzyko braku zgodności:

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności obejmującej podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. Określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,

2. Prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
3. Opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
4. Zarządzanie kadrami,
5. Określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
6. Zdefiniowanie tolerancji i apetytu Banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat dla każdego rodzaju ryzyka w kwartale oraz określone działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
7. Przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego,
8. Weryfikacja spójności procedur wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi.

Cele szczegółowe to:

1. zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
2. wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku,
3. zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka,
4. ochrona informacji poprzez wdrożenie metod ochrony danych osobowych w oparciu o zapisy ustawy o ochronie danych osobowych oraz zapewnienia bezpieczeństwa systemów informatycznych i informacji, zgodnie z zapisami Rekomendacji „D”,
5. zapewnienie skutecznego systemu przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu środków pochodzących z nielegalnych źródeł oraz przeciwdziałaniu terroryzmu,

6. zapewnienie bezpieczeństwa płatności elektronicznych.

Zakładany wzrost skali działalności stanowi jednocześnie wzrost ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne. W związku z powyższym istotnym jest zwiększenie efektywności procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, m.in. poprzez wzmocnienie mechanizmów kontrolnych, w celu ograniczenia możliwości wystąpienia zdarzeń operacyjnych, generujących straty.

Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa, jako istotnego elementu ryzyka operacyjnego, jest:

1. bieżące dostosowywanie systemu do wymogów prawa,
2. wprowadzanie nowych produktów,
3. wprowadzanie nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych,
4. bezpieczeństwo przetwarzania danych osobowych,
5. monitorowanie zgodności z zaleceniami Rekomendacji D.

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej:

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
- 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,

- 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowych w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

1. do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
2. do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego,
3. zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem hazardowym, na kontroli ryzyka opeji klienta oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości) i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy,
4. Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych.

Ryzyko płynności i finansowania:

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cele szczegółowe w zakresie zarządzania płynnością to:

1. Zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
2. Zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób

- zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich wymagalności, oraz zapewniający wypełnienie nadzorczych miar płynności,
3. Optymalizację realizowanego dochodu przy równoczesnym zachowaniu pełnego bezpieczeństwa płynności,
 4. Minimalizowanie ryzyka przekroczenia zdefiniowanych w Banku limitów płynności,
 5. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym (zachwianiu płynności),
 6. Utrzymywanie nadzorczych miar płynności na bezpiecznym poziomie, w tym miar określonych w Rozporządzeniu UE.

Bank zarządza płynnością:

1. Śróddzienną, tj. aktywnie zarządza środkami na rachunku bieżącym, lokując nadwyżki głównie w Banku Zrzeszającym oraz w bezpieczne papiery wartościowe Narodowego Banku Polskiego, zarządza gotówką poprzez ustalanie limitów kasowych,
2. Płynnością krótko i średnioterminową poprzez niezależną ocenę wskaźników płynności, wyznaczanie i monitorowanie limitów płynnościowych oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
3. Płynnością długoterminową poprzez badanie stabilności bazy depozytowej oraz ustalanie limitów koncentracji aktywów i pasywów.

Głównym źródłem finansowania aktywów o długim terminie zapadalności są depozyty stabilne (obliczone na podstawie wskaźników osadu), stanowiące pewne źródło finansowania długoterminowego aktywów oraz fundusze własne Banku. Limity ostrożnościowe dotyczące finansowania długoterminowego, ograniczają znaczne zaangażowanie się Banku w tego typu aktywa.

Bank działa w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, co gwarantuje bezpieczeństwo w obszarze płynności.

W celu kształtowania odpowiedniej struktury aktywów i pasywów Bank prowadzi aktywną politykę stóp procentowych.

Rzeczony kapitałowe (niewypłacalności):

Poziom funduszy własnych Banku powinien być dostosowany (adekwatny) do skali, złożoności i profilu ryzyka Banku.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych,
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I, Tier podstawowy I i Tier II,
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE,
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym,
- 5) monitorowanie poziomu wskaźnika dźwigni finansowej.
- 6) uwzględnienie poziomu wskaźników kapitałowych oraz wskaźnika dźwigni w określaniu Polityki dywidendowej Banku.

Poziom funduszy własnych:

1. Bank jest zobowiązany utrzymywać kapitał założycielski w wysokości nie niższej niż równowartość 1 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu sprawozdawczym.
2. Bank jest zobowiązany do utrzymywania sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - 1) suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie Prawo bankowe, powiększonych o bufory kapitału (bezpieczeństwa i antycykliczny), z uwzględnieniem okresów przejściowych określonych w pakiecie CRD IV / CRR.

- 2) oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny), powiększona o bufory kapitału (bezpieczeństwa i antycykliczny), z uwzględnieniem okresów przejściowych określonych w pakiecie CRD IV / CRR.
3. Bank jest zobowiązany do utrzymywania minimalnych (regulacyjnych) wysokości współczynników kapitałowych określonych przepisami zewnętrznymi.
4. W przypadku obniżenia łącznego wskaźnika kapitałowego poniżej minimalnego, wymaganego przepisami poziomu Bank przeprowadza szczegółową analizę wymogów kapitałowych kształtujących poziom łącznego wskaźnika kapitałowego oraz podejmuje działania ograniczające poszczególne rodzaje ryzyka.
5. Bank jest zobowiązany do przeprowadzenia przeglądu i weryfikacji procesu szacowania i utrzymania kapitału wewnętrznego nie rzadziej niż raz do roku, w celu zapewnienia, że proces ten jest kompleksowy i odpowiedni do charakteru, skali i złożoności działalności Banku.
6. Niezależnie od rocznych przeglądów, proces szacowania kapitału wewnętrznego jest odpowiednio dostosowywany w szczególności w sytuacji pojawienia się nowych rodzajów ryzyka, znaczących zmian w strategii i planach działania oraz środowisku zewnętrznym, w którym działa Bank.
7. Bank dostosowuje strategię i politykę budowy funduszy własnych do wymagań pakietu CRD IV / CRR. W oparciu o analizę wyników ankiet oraz przeprowadzone symulacje Bank spełnia normy kapitałowe określone w pakiecie CRD IV / CRR .

Budowa funduszy własnych:

1. Podstawowym źródłem budowy funduszy własnych jest wynik finansowy.
2. Wieloletni plan budowy funduszy własnych (cele kapitałowe, oczekiwana wielkość kapitałów, polityka dywidendowa) Bank ujmuje w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Strategii działania, natomiast szczegółowe zamierzenia w tym zakresie ujęte są w Polityce kapitałowej.
3. Bank analizuje wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek funduszy, wzrost wymogów kapitałowych) na wskaźnik kapitałowy i na podstawie tych analiz opracowuje i weryfikuje plany awaryjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

4. Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych do określania buforu kapitału w postaci nadwyżki ponad wymagalny minimalny wskaźnik kapitałowy oraz w postaci określonych w Polityce kapitałowej planów awaryjnych zwiększenia funduszy własnych.
5. Bank w rocznych planach finansowych oraz w planach perspektywicznych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych.
6. Strategia kształtowania funduszy własnych podlega analizie pod względem jej dostosowania do aktualnej sytuacji Banku po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.
7. Wieloletni plan funduszy własnych zawarty jest w Strategii działania Banku.
8. Bank dąży do kształtowania zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla bieżącej i przyszłej adekwatności kapitałowej banku.
9. W celu ograniczenia zagrożeń, o których mowa w ust. 8, w banku ustalane są odpowiednie limity dotyczące inwestycji kapitałowych w podmiotach finansowych.
10. Bank w planach finansowych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi banku, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez bank funduszy własnych banku, które winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania oraz wyliczeń dotyczących dodatkowych wymogów kapitałowych.

Wymogi kapitałowe:

1. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Rozporządzeniu UE.
2. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe.
3. W Polityce kapitałowej określone są limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.

4. Analizie poddaje się przestrzeganie ww. limitów, a każde przekroczenie jest sygnalizowane Zarządowi i Radzie Nadzorczej wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
5. Bank dokonuje okresowego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych. Wyniki przeglądu są prezentowane Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
6. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono przekroczenia limitów, o których mowa w Rozporządzeniu 575/2013 UE.
7. Ustalane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz poziomu wyznaczanego wewnętrznego wymogu kapitałowego są dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

Zarządzanie ryzykami:

1. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) oraz pozostałych współczynników kapitałowych na poziomie nie niższym niż wymagany minimalny poziom regulacyjny, zgodnie ze wskazaniem Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.
2. W cyklach co najmniej rocznych Bank dokonuje weryfikacji istotności ryzyk, uwzględniając kryteria ilościowe i jakościowe.
3. Bank tworzy procedury zarządzania ryzykami istotnymi w Banku, zatwierdzane przez Zarząd Banku.
4. Bank podejmuje ryzyko odpowiednio do posiadanych funduszy własnych.

Długofalowe cele kapitałowe:

1. Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz polityki dywidendowej.
2. Bank przyjmuje następujące długoterminowe cele kapitałowe:

- 1) dąży do posiadania funduszy własnych banku zapewniających utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) na poziomie określonym w strategii działania i w planie ekonomiczno – finansowym.
- 2) przeznaczają co najmniej 80% wypracowanego zysku rocznego netto na zwiększenie funduszy własnych banku; poziom odpisów z zysku jest uwarunkowany m.in.:
 - a) strategią rozwoju banku,
 - b) bieżącą adekwatnością kapitałową banku,
 - c) zmiennością wyniku finansowego netto,
 - d) obecną i przewidywaną sytuacją makroekonomiczną,
 - e) funkcjonowaniem w ramach Systemu Ochrony Instytucjonalnej;
- 3) ogranicza zaangażowanie kapitałowe w kapitałowe instrumenty finansowe, które nie są kwotowane na aktywnych rynkach.

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej:

Ryzyko to wynika z podatności Banku na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej jest utrzymanie bezpiecznej relacji pomiędzy poziomem kapitałów własnych TIER 1 i ekspozycją na ryzyko kredytowe, zapewniającą ograniczenie nadmiernego ryzyka finansowania, a także odpowiedni poziom bezpieczeństwa w przypadku nagłego spadku wartości aktywów lub zwiększenia realizowanych udzielonych zobowiązań pozabilansowych przy jednoczesnym spadku jakości tworzonych z nich aktywów.

Ryzyko wyniku finansowego:

Celem strategicznym w zakresie ryzyka wyniku finansowego jest wypracowanie takiej wielkości zysku, który zagwarantuje stały wzrost funduszy własnych, dostosowany do poziomu podejmowanego ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest elementem zarządzania ryzykiem biznesowym i obejmuje proces planowania, w tym planowania wieloletniego (strategia działania) oraz monitorowania wykonania planu.

Realizacja celu strategicznego w zakresie ryzyka biznesowego (w tym wyniku finansowego) odbywa się poprzez podejmowanie następujących działań:

1. Angażowanie się Banku w lokalny rozwój poprzez współpracę z klientami i jednostkami samorządu terytorialnego,
2. Analiza potrzeb klientów i rozpoznanie możliwości ich zaspokajania,
3. Analiza konkurencji w zakresie rozwoju oferty oraz polityki cenowej,
4. Dostosowanie oferty produktowej oraz cenowej do oczekiwań klientów,
5. Zapewnienie konkurencyjności cen oferowanych produktów,
6. Elastyczność w zakresie konstrukcji produktów oraz negocjowania cen,
7. Prowadzenie działań promocyjnych i reklamowych, w tym współpraca z Bankiem Zrzeszającym, udział w lokalnych imprezach,
8. Aktywizacja sprzedaży poprzez szkolenia sprzedażowe, budowanie postaw prosprzedażowych,
9. Optymalizacja kosztów poprzez między innymi automatyzację procesów obsługi klienta oraz procesów sprawozdawczych.

Bank w ramach procesu planowania przeprowadza analizę czynników mogących mieć wpływ na wynik finansowy, tworzy plany działań awaryjnych mających na celu wypracowanie założonych wyników finansowych.

Informacja o stopniu realizacji planów ekonomiczno - finansowych oraz strategicznych jest okresowo raportowana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, zgodnie z Systemem Informacji Zarządczej.

Wprowadzony w Banku System Informacji Zarządczej, zwany dalej SIZ, opiera się na następujących założeniach:

- 1) Informacje będące przedmiotem raportowania w ramach SIZ pozwalają na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy statutowe,
- 2) Zarząd określa kluczowe obszary polityki zarządzania ryzykami, ze szczególnym uwzględnieniem polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, które będą podlegać bezpośredniej kontroli Zarządu,

- 3) uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1, powyższe informacje powinny pozwolić na dokonanie odrębnej oceny każdej jednostki i komórki organizacyjnej Banku oraz wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
- 4) przyjmuje się, że nadzór nad funkcjonowaniem SIZ sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie,
- 5) w przyjętym systemie informacje zarządcze przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty.
- 6) Jakość informacji jest oceniana przez Zarząd Banku w oparciu min. o badania biegłego rewidenta, wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli zewnętrznych.
- 7) System informacji zarządczej podlega badaniu w ramach audytu wewnętrznego.

W ramach SIZ wyróżnia się następujące rodzaje informacji:

- 1) o charakterze strategicznym dla Banku,
- 2) dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,
- 3) dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 4) ocena adekwatności kapitałowej,
- 5) dotyczące oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Banku (ryzyko biznesowe), uwzględniającej:
 - a) wykonanie planu ekonomiczno-finansowego (w tym przez poszczególne jednostki organizacyjne),
 - b) strukturę aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych,
 - c) strukturę przychodów i kosztów,
 - d) wyniki osiągnięte na każdym poziomie rachunku zysków i strat,
 - e) uzyskanie wskaźniki ekonomiczne, określające akceptowalny poziom ryzyka.
- 6) realizacji zadań wynikających z regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych,
- 7) dotyczące realizacji kontroli wewnętrznej i audytu Banku.

W realizacji systemu informacji zarządczej uczestniczą następujące organy statutowe i komórki organizacyjne Banku:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Komitet Audytu,

- 3) Zarząd,
- 4) Wiceprezes Zarządu - Główny Księgowy,
- 5) Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych,
- 6) Komórka ds. księgowości i rozliczeń,
- 7) Stanowisko ds. wierzytelności trudnych,
- 8) Stanowisko ds. monitoringu,
- 9) Stanowisko analityka kredytowego,
- 10) Stanowisko organizacyjno – administracyjne,
- 11) Stanowisko ds. informatycznych,
- 12) Inspektor ochrony danych,
- 13) Stanowisko ds. zgodności.

Bieżącą analizę poziomu ryzyka bankowego dokonuje Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych.

Opracowane analizy dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka oraz adekwatności kapitałowej, przekazywane są Zarządowi według poniższych zasad:

- 1) Miesięcznie Zarząd otrzymuje skróconą informację na temat ogólnego poziomu ryzyka (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku.
- 2) W cyklach miesięcznych Zarząd otrzymuje analizę ryzyka płynności, walutowego oraz minimalnego współczynnika kapitału w terminie do 20 dni roboczych po zakończeniu miesiąca oraz analizę ryzyka stopy procentowej w terminie do 25 dni roboczych po zakończeniu miesiąca.
- 3) W zakresie poziomu ryzyka kredytowego, analiza zostaje przekazana w terminie:
 - a) miesięcznie do 20 dni roboczych po zakończeniu miesiąca - analiza struktury, limitów oraz poziomu rezerw celowych, przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
 - b) kwartalnie do 30 dnia miesiąca kończącego kwartał następujący po kwartale, za który przeprowadzana jest klasyfikacja – analiza w zakresie klasyfikacji ekspozycji kredytowych powyżej 10% uznanego kapitału,
 - c) kwartalnie do 20 dni roboczych po zakończonym kwartale - analiza ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,

- d) kwartalnie do 20 dni roboczych po zakończonym kwartale - analiza ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych,
 - e) kwartalnie do 30 dni roboczych po zakończonym kwartale - analiza restrukturyzacji i windykacji kredytów zagrożonych.
- 4) W zakresie ryzyka operacyjnego – analiza zostaje przekazana Zarządowi i Radzie Nadzorczej kwartalnie w terminie do 20 dni roboczych po zakończonym kwartale, a skrócony raport na temat zdarzeń oraz poziomu strat – Zarząd otrzymuje miesięcznie do 20 dni roboczych po zakończeniu miesiąca.
 - 5) W zakresie ryzyka braku zgodności - analiza zostaje przekazana Zarządowi i Radzie Nadzorczej kwartalnie do 20 dni roboczych po zakończonym kwartale.
 - 6) W zakresie adekwatności kapitałowej informacja dla Zarządu i Rady Nadzorczej przekazywana jest kwartalnie do 25 dni roboczych po zakończonym kwartale.
 - 7) Raz w roku – weryfikacja przyjętych procedur w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową, w tym limitów, testów warunków skrajnych, planów awaryjnych itp.

Zarząd, uwzględniając dane uzyskiwane od komórek organizacyjnych składa Radzie Nadzorczej sprawozdanie w zakresie poziomu każdego rodzaju ryzyka występującego w Banku oraz adekwatności kapitałowej w cyklach:

- 1) na każdym planowanym posiedzeniu Rady Nadzorczej - skróconą informację na temat ogólnego poziomu ryzyka (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku,
- 2) co najmniej raz na pół roku – syntetyczną informację na temat realizacji strategii i polityk w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową.

Informacje przekazywane Radzie Nadzorczej, a wymagające opinii Komitetu Audytu są omawiane na posiedzeniach Komitetu Audytu.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Starachowicach oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniu informacji dotyczące zarządzania ryzykiem są adekwatne do stanu faktycznego i dają pewność, iż stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku.

Zarząd Banku

**PREZES ZARZĄDU
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO**

[Signature]
Barbara Szymańska

**WICEPREZES ZARZĄDU
GŁÓWNY KSIĘGOWY**

[Signature]
Bożena Ludwig

WICEPREZES ZARZĄDU

[Signature]
Marcin Kalisz

Załącznik nr 3

Informacja na temat ogólnego profilu ryzyka Banku Spółdzielczego w Starachowicach zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka

Wskaźniki	Wykonanie na 31.12.2019	Plan na 31.12.2019	% wykonania na 31.12.2019
Maksymalny udział kredytów w sumie bilansowej	61,85%	75,00%	82,47
Minimum pokrycia kredytów funduszami własnymi	14,72%	13,50%	91,71
Maksymalny udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem	3,74%	5,00%	74,80
Maksymalny udział wartości bilansowej brutto kredytów i zaliczek nieobsługiwanych do wartości bilansowej brutto sumy kredytów i zaliczek (wskaźnik NPL)	3,78%	5,00%	75,60
Maksymalny udział kredytów zabezpieczonych hipotecznie w kredytach ogółem	58,66%	70,00%	83,80
Maksymalny wskaźnik LtV (średni)	38,17%	42,00%	90,88
Minimalny poziom M2	3,40%	1,10%	32,35
Minimalny poziom LCR	251%	105%	41,83
Limit maksymalnej wartości względnego współczynnika luki	6,76%	30 % sumy bilansowej	22,53
Maksymalna wysokość rocznych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego	0,22%	8 % wymogu kapitałowego	2,75
Maksymalna całkowita pozycja walutowa	0,07%	1,5% f. własnych	4,67
Zysk brutto	1.055	1.020	103,43
Zysk netto	745	640	116,41
Wynik z tytułu odsetek	5.082	5.010	101,44
ROE netto (zysk netto/kapitał własny)	4,03%	3,56%	113,20
ROA netto (zysk netto/aktywa ogółem)	0,39%	0,34%	114,71
C/I (koszty działania Banku/wynik dział. bankowej)	64,04%	64,51%	99,27
Łączne kapitały	17.955	17.978	99,87

	Wysokość wskaźnika na 31.12.2019	Dopuszczalny poziom ekspozycji na ryzyko z planu 31.12.2019	Wykorzystanie (%) na 31.12.2019
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności	16,80%	12,00%	71,43
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1	16,80%	10,00%	59,52
Współczynnik kapitału Tier 1	16,80%	11,50%	68,45
Łączny współczynnik kapitałowy	16,80%	13,50%	80,36
Wskaźnik dźwigni	8,98%	7,00 %	77,95
Współczynnik kapitałowy ryzyka kredytowego	15,95%	13,40%	84,01